

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 16. februara 2022. godine
Ref.br.:RK 1946/22

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI137/21

Podnosilac

Afrim Aziri

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 138/21 od
14. aprila 2021. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija, i
Nexhmi Rexhepi, sudija.

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Afrim Aziri sa prebivalištem u Prištini (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga po punomoćju zastupa Ekrem Agushi, advokat u Prištini.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 138/21 od 14. aprila 2021. godine u vezi sa presudom Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) Ac. br. 5426/17 od 4. novembra 2020. godine u vezi sa presudom Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) C. br. 3428/13 od 20. jula 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog presude kojim su podnosiocu zahteva navodno povređena njegova osnovna prava i slobode zagantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), kao i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

5. Dana 28. jula 2021. godine, Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) je primio zahtev podnosioca zahteva.
6. Dana 3. avgusta 2021. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Safet Hoxha i Nexhmi Rexhepi.
7. Dana 13. avgusta 2021. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da dostavi ostale podneske koje je podneo redovnim sudovima i podneske druge strane. Istog dana, Sud je o registraciji zahteva obavestio i Vrhovni sud.
8. Dana 24. avgusta 2021. godine, podnosilac zahteva je Sudu dostavio tužbu, odgovor na tužbu, žalbu, reviziju, odgovor na reviziju tuženog i žalbu tuženog.
9. Dana 02. februara 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Na osnovu spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva, dana 31. januara 2007. godine, imenovan na položaj upravnog direktora Međunarodnog aerodroma u Prištini (u daljem tekstu: MAP).
11. Dana 25. marta 2008. godine, podnosiocu zahteva je određen mera pritvor rešenjem o pritvoru Okružnog suda u Prištini PPH. br. 106/08, u koji se podnosilac nalazio do 25. aprila 2008. godine. Nakon toga, ovo rešenje o pritvoru je zamenjeno merom zabrane približavanja određenom mestu i licu kao i mera javljanja u policijsku stanicu u Prištini u periodu od 24. aprila 2008. do 24. maja 2008. godine.
12. Dana 3. septembra 2008. godine, MAP, je razrešio sa te dužnosti podnosioca zahteva zbog navodno lošeg upravljanja
13. Dana 23. januara 2009. godine, Okružno javno tužilaštvo u Prištini je podiglo optužnicu protiv podnosioca zahteva, dok je prvu oslobađajuću presudu na početku doneo prvostepeni sud, što je sledio i drugostepeni sud, a potvrđena je i od strane Vrhovnog suda, dana 3. aprila 2012. godine.
14. Prema spisima predmeta, podnosilac zahteva je zbog krivičnog postupka koji je pokrenut protiv njega pretrpeo duševne bolove, a ta činjenica je potvrđena veštačenjem.
15. Dana 18. marta 2013. godine, Sudski savet Kosova je preko nadležne komisije ponudio podnosiocu zahteva (vansudsko poravnanje) odnosno naknadu u iznosu od 410 evra zbog nezakonitog lišenja slobode u trajanju od 30 dana.

Postupak pokretanja tužbenog zahteva za naknadu štete

(a) Postupak pred Osnovnim sudom

16. Dana 17. decembra 2013. godine, podnosilac zahteva je podneo Osnovnom sudu tužbu za naknadu štete protiv Sudskog saveta Kosova (u daljem tekstu: SSK) kao prvotuženog i Tužilačkog saveta Kosova (u daljem tekstu: TSK) kao drugotuženog, navodeći da je on, zbog toga što je u njegovom predmetu, odnosno krivičnom postupku, došlo do nezakonitih radnji od strane sudova i javnih organa, tražio (i) na ime ne materijalne štete – za duševne bolove zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti, iznos od 800.000,00 evra; i da je (ii) na ime materijalne štete tražio da mu se isplate troškovi krivičnog postupka i naknada zbog neostvarivanja ličnih dohodaka.
17. Dana 14. novembra 2016. godine, SSK je dostavio odgovor na tužbu, u kojem je naveo da je podnosilac zahteva u skladu sa članom 526. stav 2. Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo (u daljem tekstu: ZKPRK) podneo SSK-u zahtev za naknadu materijalne i nematerijalne štete. Nadležna komisija SSK-a je 18. marta 2013. godine, ponudila podnosiocu naknadu u iznosu od 410 evra zbog nezakonitog lišenja slobode u trajanju od 30 dana. SSK je naglasio da

Administrativno uputstvo SSK-a 04/2015 o sprovođenju postupka za naknadu štete neopravdano osuđenim ili uhapšenim licima ne predviđa naknadu štete zbog vođenja krivičnog postupka. SSK je osporio svoju pasivnu legitimaciju u ovom predmetu jer smatra da on, u odnosu na krivičnu prijavu, podignutu optužnicu i druge radnje suda, nema stvarnu legitimaciju. S druge strane, i TSK je dostavio odgovor na tužbu kao drugotuženi, smatrajući spornim pravni osnov zbog nedostatka pasivne stvarne legitimacije.

18. Dana 20. jula 2017. godine, Osnovni sud je presudom C. br. 3428/13, (i) delimično usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva; (ii) obavezao tužene, Sudski savet Kosova (u daljem tekstu: SSK) i Tužilački savet Kosova (u daljem tekstu: TSK) da za nematerijalnu štetu zbog duševnih bolova pričinjenih usled povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti solidarno isplate podnosiocu zahteva iznos od **61.708,30€** i za materijalnu štetu zbog angažovanja advokata u krivičnom postupku iznos od 8.000,00€, kamatu kao na uloge u bankama preko godinu dana bez utvrđene namene od dana odlučivanja, kao i troškove postupka u iznosu od 1.947,00€; i (iii) odbio preostali deo tužbenog zahteva preko dosuđenog iznosa iz tačke (i) za nematerijalnu štetu preko iznosa od 61.708,30€ do traženog iznosa od 800.000,00€, za zahtev u vezi sa potraživanom kamatom po stopi od 8%, i za troškove postupka preko iznosa od 1.947,00€ do traženog iznosa od 2.837,00€.
19. Osnovni sud je obrazložio da između podnosioca zahteva i SSK-a nije sporan pravni osnov tužbenog zahteva, već je sporna visina iznosa za nematerijalnu – materijalnu štetu preko iznosa od 410,00€ i za materijalnu štetu u iznosu od 8.000,00€, dok je za TSK sporan pravni osnov zbog nedostatka pasivne legitimacije. Osnovni sud je povodom toga istakao da je na osnovu Administrativnog uputstva (04/2015) SSK-a o sprovođenju postupka za naknadu štete neopravdano osuđenim ili uhapšenim licima, njegovim članom 10. stav 1, za materijalnu štetu – izgubljenju dobit utvrđen iznos od 9,00€ dnevno, dok je za porodičnu posetu ili porodični paket utvrđen iznos od 25€ za svaku posetu, do maksimalno 50,00€, dok je za materijalnu štetu, članom 12. stav 1, za duševne, psihičke bolove i strah utvrđen dnevni iznos od 6,00€.
20. Osnovni sud je u vezi sa obračunom iznosa obrazložio sledeće: (i) da je na osnovu medicinskog veštačenja, odlučio da podnosiocu zahteva za duševne bolove tokom perioda pritvora u trajanju od 30 dana dodeli naknadu u iznosu od 3.600,00€ s obzirom na to da je on javna ličnost kao direktor preduzeća i obračunao mu za svaki dan boravka u pritvoru po 120,00€; (ii) da je podnosiocu zahteva, s obzirom na to da je nakon 30 dana pušten iz pritvora, ali da mu je ograničena aktivnost time što mu je zabranjeno da se sastaje sa određenim licima i približava određenim objektima, kao i zbog toga što je bio u obavezi da se javlja u policijsku stanicu u periodu od 30 dana i da mu je putna isprava oduzeta na period od 30 dana, dodeljena naknada u iznosu od 1.800,00€, ili za svaki dan po 60,00€; (iii) da je za period jun-decembar 2008. godine, tokom kojeg je tužilac duševno patio i bio pod uticajem ograničenja svojih aktivnosti, Osnovni sud dodelio istom naknadu u iznosu od 7.800,00€ ili za svaki mesec po 1.300,00€; (iv) da je zbog činjenice da je tokom 2009. godine protiv tužioca podneta optužnica po pet tačaka; (v) za period 2009. i 2010. godine, kao posledica duševnih bolova, sud dosudio tužiocu iznos za svaku godinu

pojedinačno po 15.600,00€, računajući za svaki mesec po 1.300,00€ ili za svaki dan po 43,33€; (vi) da je za 2011. godinu, do dana objavljivanja presude prvostepenog suda, 7. jula 2011. godine, dosudio iznos od 8.103,30€, uzimajući za osnov za svaki dan iznos od 43,33€; (vii) da je, s obzirom na to da je podnosilac zahteva oslobođen krivične odgovornosti do potvrđivanja presude od strane Vrhovnog suda, 3. aprila 2012. godine, dosudio dnevni iznos od 35,00€ (odnosno samo za mesec jul je obračunat iznos od 735,00€), dok je za period od avgusta 2011. godine do 3. aprila 2012. godine, za svaki mesec obračunato po 1.050,00€, odnosno za period od 8. jula 2011. do 03.04.2012. godine, ukupan iznos od 9.205,00€. Sve ovo, u matematičkom smislu, u iznosu od **61.708,30€**. S druge strane, Osnovni sud je odbio zahtev tužioca preko dosuđenog iznosa za duševne bolove pretrpljene zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti preko iznosa od 61.708,30€ pa do traženog iznosa od 800.000,00€, kao veoma visok i nerealan iznos, a zatim i kao prekoračenje svrhe naknade.

21. Kada je reč o nematerijalnoj šteti, Osnovni sud je primenio odredbu člana 200. ZOO-a, navodeći da je iznos od 61.708,30 evra pravičan i da podnosilac zahteva ovim iznosom može da nadoknadi dobra koja su oštećena kao posledica duševne patnje i osećaja koje je preživeo. Sud je u odnosu na kamatu primenio član 277. stav 1. ZOO-a zbog toga što je glavno potraživanje u trenutku kada je nastupio događaj – građanskopravni odnos – bilo povezano sa sporednim potraživanjem – kamatom, tako da je šteta nastupila u vreme kada je bio na snazi zakon iz 1978. godine, a odbio zahtev za kamatu po stopi od 8% prema novom zakonu.
22. Što se tiče tačke (ii) izreke, u kojoj je Osnovni sud odbio zahtev podnosioca preko dosuđenog iznosa za duševne bolove pretrpljene zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti od 61.708,30€ do traženog iznosa od 800.000,00€, kao visok i nerealan iznos, a zatim i kao prekoračenje svrhe naknade. Osnovni sud je dalje ocenio da je podnosiocu zahteva, bez obzira na to što mu je potrebno lečenje, s obzirom na to da je vraćen na svoje radno mesto, samim vraćanjem na radno mesto kao nevin, vraćeno i poverenje u društvu i okolini u kojoj živi i radi, tako da se ova radnja manifestuje kao radnja rehabilitacije od strane društva za podnosioca zahteva.
23. Osnovni sud je na kraju ocenio da Administrativno uputstvo br. 04/2015 važi samo za slučajeve u kojima su stranke postigle vansudsko poravnanje, te da je ovo uputstvo bez uticaja, odnosno nije obavezujuće za sud u vezi sa presuđivanjem o zahtevima oštećenih lica, za koje je smatrao da je dao gore navedene razloge i analizirao svaku okolnost posebno kada se opredelio u vezi sa dosuđivanjem nematerijalne štete.

(b) Postupak pred Apelacionim sudom

24. Neodređenog datuma, SSK je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv presude Osnovnog suda, navodeći pogrešnu primenu materijalnog prava. Po oceni SSK-a, prvostepeni sud nije dosudio naknadu za nematerijalnu štetu podnosiocu zahteva u skladu sa stepenom duševnih bolova i njihovim trajanjem, kao i sa prouzrokovanim posledicama. Prema tome, SSK je argumentovao da je sud pogrešno primenio član 200. ZOO-a u pogledu dosuđenog dela jer naknada nematerijalne štete nije srazmerna prouzrokovanim zdravstvenim posledicama

podnosioca zahteva i da ta naknada nije u skladu sa svrhom naknade nematerijalne štete. S druge strane, TSK je takođe izjavio žalbu, ponavljajući u suštini argument da istom nedostaje puna pasivna stvarna legitimacija da bude stranka u sporu i da ne postoji građanskopravni odnos između podnosioca zahteva i TSK-a.

25. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu navodeći pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da se preinači deo (i) izreke presude Osnovnog suda.
26. Dana 4. novembra 2020. godine, Apelacioni sud je presudom Ac. br. 5426/17 (i) usvojio kao delimično osnovanu žalbu SSK-a i preinačio presudu Osnovnog suda C. br. 3428/13, u prvom delu izreke koji se odnosi na tužbeni zahtev zbog nematerijalne štete usled duševnih bolova pretrpljenih zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti; i (ii) obavezao SSK da podnosiocu zahteva na ime naknade za duševne bolove pretrpljene zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti, isplati iznos od **45.000 €**, dok je preostali deo tužbenog zahteva za duševne bolove zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti preko dosuđenog iznosa, odbijen kao neosnovan; (iii) odobriokao delimično osnovanu žalbu podnosioca zahteva u delu izreke koji se odnosi na troškove parničnog postupka, tako što je (iv) obavezan SSK Priština da tužiocu na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 2.688.80 €, dok je preostali deo zahteva za troškove postupka preko dosuđenog iznosa odbijen kao neosnovan; (v) odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva, dok je presudu Osnovnog suda u Prištini u delu dosuđene kamate potvrdio; (vi) usvojio u celosti žalbu TSK-a i preinačio presudu Osnovnog suda tako što je odbio kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva da mu TSK solidarno isplati iznos za naknadu štete za duševne bolove pretrpljene zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti, materijalnu štetu, kamatu i troškove postupka zbog nedostatka pasivne legitimacije stranke.
27. Apelacioni sud je najpre naglasio da je pazeći po službenoj dužnosti na primenu materijalnog prava, preinačio presudu prvostepenog suda u smislu odredbe člana 195. stav 1. tačka (e) u vezi sa članom 201. stav 1. tačka (d) Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP) jer je našao da ne postoje bitne povrede odredaba parničnog postupka, da je činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno za SSK, ali da je prema ovom činjeničnom stanju utvrđenom od strane prvostepenog suda pogrešno primenjeno materijalno pravo. Shodno tome, Apelacioni sud je ocenio da iznos koji je prvostepeni sud dosudio na ime nematerijalne štete za duševne bolove pretrpljene zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti podnosioca zahteva, nije zasnovan na primenljivim kriterijumima za procenu, niti na sudskoj praksi ustanovljenoj od strane sudova na Kosovu za ove vidove štete, niti na prirodi i vrsti oštećenog dobra. S tim u vezi, Apelacioni sud je ocenio da iznos koji je dosuđen kao u prvoj tački izreke njegove presude odgovara kriterijumima i ciljevima utvrđenim članom 200. ZOO-a u vezi sa članom 323. ZPP-a, da ovaj iznos predstavlja odgovarajuću satisfakciju da oštećeni lakše prebrodi pretrpljenu nematerijalnu štetu. Apelacioni sud je u odnosu na vrednost naknade uzeo u obzir okolnosti koje su uticale na taj obim prava koja su povređena kao posledica krivičnog postupka, kao što su: (i) vremensko trajanje boravka u pritvoru; (ii) priroda dela za koje je

optužen; (iii) starosno doba oštećenog i njegovo zanimanje; kao i (iv) porodične i društvene prilike.

28. Dalje, Apelacioni sud je uvažio žalbeni navod podnosioca zahteva obavezujući SSK da isplati tužiocu troškove postupka u iznosu od 2.688.80€, u skladu sa odredbama ZPP-a i relevantnim tarifama AKK-a koje su bile na snazi. Takođe, i za kamatu je smatrao da je u skladu sa odredbama člana 277. ZOO-a, obračunavajući je kao na uloge u bankama preko godinu dana bez utvrđene namene od dana donošenja presude prvostepenog suda pa do konačne isplate.

(c) Postupak pred Vrhovnim sudom

29. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je podneo reviziju Vrhovnom sudu, navodeći povrede odredaba parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava. Što se tiče povrede odredaba parničnog postupka, podnosilac zahteva je argumentovao da se sudovi nisu oslonili na potpune i razumljive razloge o odlučnim činjenicama, dok je povodom navoda o povredi odredaba materijalnog prava, podnosilac zahteva istakao da se poziva na visinu naknade za pretrpljene duševne bolove i svoje lične vrednosti zaštićene odredbama člana 26. stav 1. Ustava i u članu 5. stav 1. EKLJP. Takođe, na kraju je smatrao da je član 200. ZOO-a pogrešno primenjen jer je dosuđeni iznos odbijen kao neosnovan.
30. Dana 15. decembra 2020. godine, SSK je takođe podneo reviziju Vrhovnom sudu. SSK je u svojoj reviziji naveo pogrešno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava. Kada je u pitanju primenljivost člana 200. stav 1. ZOO-a, izjavljuje da istu ne osporava, već da osporava visinu naknade na ime duševnih bolova i povrede dostojanstva i slobode, a takođe pozvao se i na kriterijume predviđene Administrativnim uputstvom 04/2015 o sprovođenju postupka za naknadu štete neopravdano osuđenim ili uhapšenim licima, i tvrdi da nije primenjena sudska praksa kojom je odlučeno o nematerijalnoj šteti. Mimo kriterijuma relevantnog uputstva, SSK smatra da je naknada neosnovana. SSK je smatrao da su sudovi morali da uzmu u obzir ekonomsku situaciju na Kosovu i budžetske mogućnosti SSK-a i smatra da je iznos koji je dosudio Apelacioni sud u vrednosti od 45.000 evra izuzetno visok i bez presedana za samo 30 dana lišavanja slobode u pritvoru. SSK je naglasio da se prema sudskoj praksi oštećenima u ovim slučajevima dosuđuje naknada štete u iznosu od 50 do 70 evra po danu. Povodom ovih navoda, neodređenog datuma, podnosilac zahteva je takođe dostavio odgovor na reviziju.
31. Dana 14. aprila 2021. godine, Vrhovni sud je presudom Rev. br. 138/2021 (i) usvojio kao delimično osnovanu reviziju SSK-a i preinačio presudu Apelacionog suda u tački I izreke i presudu Osnovnog suda u delu izreke koji se odnosi na naknadu za nematerijalnu štetu za duševne bolove pretrpljene zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti; i odlučio (iii) da se obavezuje SSK da podnosiocu zahteva na ime naknade nematerijalne štete za duševne bolove pretrpljene zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti, isplati iznos od **3.600,00€** (tri hiljade šesto evra), dok je preostali deo tužbenog zahteva za ovaj vid štete, preko dosuđenog iznosa, odbio kao neosnovan.

32. Vrhovni sud je najpre izjavio da pravni osnov, što se tiče obaveze tuženog SSK-a da tužiocu isplati štetu zbog njegovog lišenja slobode i nezakonitog boravka u pritvoru, nije bio sporan, pa je stoga Vrhovni sud u ovom delu koji se odnosi na primenu materijalnopravnih odredbi ograničen, pošto je izjašnjavanje o osnovu pitanje koje se odnosi na raspoloživost zahteva kojima stranke mogu slobodno raspolagati u ovom slučaju. Vrhovni sud je u vezi sa preinačenim delom presuda Osnovnog i Apelacionog suda, u odnosu na nematerijalnu štetu, da podnosiocu zahteva na ime duševnih bolova pretrpljenih zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti, pazeći po službenoj dužnosti i prema navodima u reviziji o primeni materijalnog prava, preinačio presude u smislu odredbe člana 224. stav 1. ZPP-a jer je našao da ne postoje bitne povrede odredaba parničnog postupka, da je činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno, ali da je prema ovom činjeničnom stanju utvrđenom od strane prvostepenog suda primenjeno materijalno pravo.
33. Prema Vrhovnom sudu, činjenično stanje o nematerijalnoj šteti zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti je pravilno i potpuno utvrđeno jer je prvostepeni sud medicinskom ekspertizom izrađenom od strane veštaka psihijatrijske struke, našao da je tužilac usled hapšenja i boravka u pritvoru i trajanja procesa u krivičnom postupku koji je sproveden protiv njega, pa do objavljivanja presude i njegovog oglašavanja nevinim, trpeo duševne bolove. Isti je bio pod stalnim stresom zbog toka sudskog postupka protiv njega iz razloga što nije bio siguran u svoju budućnost.
34. U konkretnom slučaju, u kontekstu odredbe iz stava 1. člana 200. ZOO-a, Vrhovni sud je smatrao da podnosiocu zahteva pripada naknada za duševne bolove zbog povrede časti ili slobode, a formulacija kao u tužbenom zahtevu od strane tužioca o ovom vidu štete sama po sebi predstavlja zahtev za obe ove kategorije koje je zakon priznao kao osnov za naknadu nematerijalne štete, iako su prikazane kao jedinstveno novčano potraživanje, pa je stoga Vrhovni sud uzeo u obzir ovu okolnost prilikom utvrđivanja visine nematerijalne štete, ocenjujući da je podnosiocu zahteva povređeno pravo na slobodu, a takođe i zbog vođenja krivičnog postupka koji je okončan oslobađajućom presudom, kome je povređena i čast u smislu ove odredbe. Što se pak tiče formulacije *“duševnih bolova pretrpljenih zbog povrede ugleda i prava ličnosti”* kao u tužbenom zahtevu, Vrhovni sud je ocenio da ih *“zakon [...] ne priznaje kao posebne kategorije naknade štete, već iste spadaju u dve gore navedene kategorije za koje zakon priznaje pravo na naknadu štete za duševne bolove zbog povrede časti ili slobode, dok imajući u vidu da za ova potraživanja nije postojao poseban novčani zahtev, sud ih je ocenio kao nepostojeće kao samostalne i za iste je ocenio da spadaju u dva potraživanja za koja je tužiocu priznato pravo na naknadu nematerijalne štete za duševne bolove zbog povrede časti ili slobode”*. To stoga što zahtev za duševne bolove ne može stajati kao zaseban bez povezivanja sa jednom od okolnosti koje izazivaju duševni bol.
35. Vrhovni sud je, uzimajući u obzir prirodu osećanja koja je preživeo, bolova u psihičkom aspektu koji su pričinjeni podnosiocu zahteva, posebno ocenio da okolnosti da je priroda krivičnog dela za koje je tužilac optužen bila teška – zloupotreba službenog položaja i ovlašćenja i da su samim tim i duševni bolovi zbog optužbe bili veliki, kako je i veštak utvrdio veštačenjem, takođe, uzimajući

u obzir i vremensko trajanje boravka u pritvoru od 30 dana, položaj koji je imao u društvu pre hapšenja, medijski odjek koji je imalo njegovo hapšenje, kao i dobru sudsku praksu ustanovljenu za ovaj vid nematerijalne štete, odlučio da naknada bude u visini od 3.600,00 evra, ocenivši da će ovim iznosom tužilac imati satisfakciju za osećanja preživljena kao rezultat lišavanja slobode i sprovedenih postupaka.

36. Za odbijeni deo tužbenog zahteva za ovaj vid nematerijalne štete zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti, Vrhovni sud ocenjuje da dosuđeni iznos nije u skladu sa posledicama koje su nastupile i svrhom kojoj služi naknada. Vrhovni sud je pri odlučivanju o visini naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i slobode, odlučivši da se zahtev usvoji i odbije kao u izreci ove presude, naveo da je uzeo u obzir i praksu koju je ustanovio Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) u vezi sa povredama iz člana 5. Konvencije za zaštitu ljudskih prava, koje se tiču povreda odredaba ovog člana, utvrdio iznose koji su približni onima dosuđenim kao u izreci ove presude. Prema Vrhovnom sudu, ESLJP je prilikom odlučivanja o ovim predmetima u vezi sa članom 5. Konvencije za zaštitu ljudskih prava, uzimao u obzir povredu prava utvrđenih tim članom, a to su pravo na slobodu i sigurnost, obim povređenih prava i duševne bolove koji su pričinjeni određenim subjektima kao posledica ovih povreda, i da iznosi koji su dosuđeni u tim predmetima nisu veliki iznosi, jer je cilj Evropskog suda pri dosuđivanju iznosa za nematerijalnu štetu, bila satisfakcija oštećenih, a ni na koji način njihovo obogaćivanje. S tim u vezi, Vrhovni sud je, uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja i činjenicu da se radi o oslobađajućoj odluci, kojom je podnosilac zahteva oslobođen krivične odgovornosti za krivično delo zloupotreba službenog položaja i ovlašćenja za koje je optužen, čime je pravda zadovoljena i da podnosilac zahteva nikada nije oglašen krivim za delo za koje je optužen, a takođe imajući u vidu i činjenicu da je boravio u pritvoru 30 dana, u kom vremenu je tužiocu povređeno pravo na slobodu u suprotnosti sa članom 5. Konvencije, i da je krivični postupak protiv njega trajao od 25. marta 2008. godine kada je uhapšen pa do okončanja ovog postupka pravosnažnom presudom dana 3. aprila 2012. godine, pošto se radi o relativno dugom periodu, tokom kojeg je povređena čast tužioca i iz tog razloga prirodno je da je preživeo duševne bolove, koje činjenice su uzete u obzir prilikom dosuđivanja iznosa od 3.600,00 evra, što je iznos koji je mnogo viši od iznosa dosuđenih prema praksi koju je ustanovio ESLJP, pa je samim tim što se tiče visine naknade štete neosnovan.

Žalba podnosioca zahteva uložena ombudsmanu

37. Prema spisima predmeta, podnosilac zahteva je uložio žalbu i Instituciji ombudsmana, kojom se žalio u vezi sa činjenicom da je dosuđeni iznos za duševne bolove bio posledica nepravičnog suđenja jer je smatrao da SSK kao tužena strana vrši nadzor nad pravosudnim sistemom i vrši imenovanja na svim nivoima redovnih sudova, zbog čega je *“i ovaj postojeći odnos između sudova kao i Sudskog saveta Kosova stavio tužilačku stranku u neravnopravan položaj i kao posledica, rezultiralo je nepravično suđenje iz svih instancijalnih sudova”*. Shodno tome, podnosilac zahteva je tražio od Institucije ombudsmana da iznese svoje mišljenje ili stanovište u vezi sa ovim pitanjem.

Navodi podnosioca zahteva

38. Podnosilac zahteva navodi da je osporeno presuda doneto uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP, kao i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP.
39. Podnosilac zahteva u izlaganju povreda svojih ustavnih prava najpre naglašava činjenicu da je u vremenskom periodu u kojem je bio u pritvoru, odnosno period od 25. marta 2008. do 25. aprila 2008. godine, pa do dana kada je oslobođen kao nevin presudom Vrhovnog suda AP-GZ. br. 467/11 od 3. aprila 2012. godine. Podnosilac zahteva naglašava je tokom ovog perioda preživljavao duševne bolove u trajanju od četiri (4) godine.
40. Što se tiče člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, podnosilac zahteva navodi da SSK tokom celog postupka nije osporavao pravni osnov tužbenog zahteva podnosioca zahteva, već je osporavao samo visinu naknade nematerijalne štete za duševne bolove za sve vidove pričinjene štete i to povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti.
41. U prilog svojoj tvrdnji, podnosilac zahteva navodi da su redovni sudovi povredili odredbe Ustava i EKLJP, kao i član 200. stav 1. i 2. ZOO-a, koji je bio važeći u vreme nastupanja štete i da podnosilac smatra da je naknada koja je dosuđena za nematerijalnu štetu za duševne bolove zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti u iznosu od 3.600,00€ rezultat nepravičnog suđenja jer, prema navodima podnosioca zahteva, SSK kao tužena strana vrši nadzor nad pravosudnim sistemom i vrši imenovanja na svim nivoima redovnih sudova, *“i ovaj postojeći odnos između sudova kao i Sudskog saveta Kosova stavio tužilačku stranu u neravnotežan položaj i kao posledica, rezultiralo je nepravično suđenje iz svih instancijskih sudova”*.
42. Nakon toga, podnosilac zahteva takođe navodi da traži od Suda da utvrdi da presuda Vrhovnog suda nije ubedljivo i činjenično obrazložila presude dve niže instance, odnosno Osnovnog i Apelacionog suda.
43. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) da proglasi njegov zahtev prihvatljivim; (ii) da utvrdi povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP i člana 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP; (iii) da proglasi ništavom presudu Vrhovnog suda Rev. br. 138/2021, presudu Apelacionog suda Ac. br. 5426/2017 i presudu Osnovnog suda C. br. 3428/13 i da naloži poslednje navedenom da ponovo presudi u vezi sa tužbenim zahtevom podnosioca zahteva.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*

2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*

Član 54.
[Sudska zaštita prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

ČLAN 6.
Pravo na pravično suđenje

1. *Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.*
[...]

ČLAN 13.
Pravo na delotvorni pravni lek

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

**ZAKONIK 04/L-123 O KRIVIČNOM POSTUPKU REPUBLIKE
KOSOVO**

Član 526.
Zahtev administrativnog organa za nadoknadu i njena zastarelost

1. *Pravo na naknadu štete zastareva za tri (3) godine od dana pravnosnažnosti prvostepene odbijajuće ili oslobađajuće presude, odnosno pravnosnažnosti prvostepenog rešenja kojim je postupak obustavljen ili je optužba odbijena. Ako je povodom žalbe rešavao viši sud, pravo na*

naknadu štetu zastareva nakon tri (3) godine od dana prijema odluke višeg suda.

2. Pre podnošenja zahteva za nadoknadu štete sudu, oštećeno lice je dužno da podnese zahtev nadležnom javnom organu za poslove pravosuđa radi postizanja sporazuma o postojanju štete i vrsti i visini naknade.

3. U slučaju navedenom u stavu 1. podstav 1.2. člana 525 ovog zakonika, zahtev se može samo obraditi ako ovlašćeni tužilac ne započne krivično gonjenje pred nadležnim sudom u roku od tri (3) meseca po prijemu presude. Ako ovlašćeni tužilac započne krivično gonjenje pred nadležnim sudom nakon isteka propisanog vremenskog roka, postupak za naknadu štete će se obustaviti sve do okončanja krivičnog postupka.

Član 527.

Tužbeni zahtev za naknadu štete

1. Ako molba za naknadu štete ne bude usvojena ili ako nadležni javni organ pravosuđa i oštećena strana ne postignu sporazum u roku od tri (3) meseca od podnošenja molbe, oštećena strana može kod nadležnog suda da podnese tužbeni zahtev za naknadu štete. Ako je postignut sporazum samo u pogledu dela zahteva, tužba za naknadu štete se može podneti u odnosu na preostali deo zahteva.

2. Dok traje postupak iz stava 1. ovog člana, ne teče zastarelost predviđena u članu 526. stava 1. ovog zakonika.

3. Zahtev za naknadu štete podnosi se protiv nadležnog javnog organa pravosuđa.

[...]

Član 529.

Lica koja imaju pravo na nadoknadu zbog neosnovanog lišavanja slobode

1. Pravo na naknadu štete pripada i:

1.1. licu koje je bilo u sudskom pritvoru, a nije došlo do pokretanja postupka, ili je pravnosnažnim rešenjem postupak obustavljen ili je optužba odbijena, ili je postupak pravnosnažno okončan odbijajućom ili oslobađajućom presudom;

1.2. licu koje je izdržavalo kaznu zatvora, a povodom zahteva za ponavljanje krivičnog postupka ili zahteva za zaštitu zakonitosti, izrečena mu je kazna zatvora u kraćem trajanju od izdržane kazne, ili je izrečena krivična sankcija koja se ne sastoji u lišenju slobode, ili je oglašeno krivim, a oslobođeno od kazne;

1.3. licu koje je usled greške ili nezakonitog rada organa postupka bez osnova lišeno slobode ili je vreme provedeno u sudskom pritvoru trajalo duže ili je duže zadržano u zavodu radi izvršenja krivične sankcije; i

1.4. lice koje je bilo u sudskom pritvoru duže vremena nego što traje krivična sankcija izdržavanja kazne zatvora koja mu je izrečena.

2. Lice koje je prema članu 163. ovog zakonika uhapšeno bez zakonskog osnova ima pravo na naknadu ako mu nije određen sudski pritvor ili ako vreme tokom kojeg je lišeno slobode nije uračunato u izrečenu kaznu za krivično delo ili za prekršaj.

3. Naknada štete ne pripada licu koje je svojim nedozvoljenim postupcima prouzrokovalo lišenje slobode. U slučajevima iz stava 1. podstav 1.1. i podstav 1.2 ovog člana, isključeno je pravo na naknadu štete i ako su postojale okolnosti iz člana 525. stav 1, podstav 1.1. i podstav 1.2 ovog zakonika.

4. U slučajevima za naknadu štete iz stava 1 i 2 ovog člana, primenjuju se mutatis mutandis odredbe ovog zakonika.

ZAKON BR. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 323.

Ukoliko se potvrdi da stranci pripada pravo odštete novcem ili zamenjujućim stvarima, ali bez mogućnosti da se odredi iznos novca ili količina takvih stvari ili da će takva stvar moći učiniti uz velike teškoće, sud o tome će odlučiti po slobodnoj proceni.

ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA (iz 1978. godine)

Novčana naknada

Član 200.

Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom surhom.

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (04/2015) O SPROVOĐENJU POSTUPKA ZA NAKNADU ŠTETE NEOPRAVDANO OSUĐENIM ILI UHAPŠENIM LICIMA

Član 10.

Naknada za materijalnu štetu/izgublenu dobit

10.1 Za materijalnu štetu/izgublenu dobit za lica koja su osuđena ili uhapšena bez pravnog osnova, ako su lica nezaposlena, utvrđeni iznos naknade koji se isplaćuje je devet (9) evra dnevno.

10.2 Isti iznos iz stava 10.1 priznaje se i licima koja su neopravdano osuđena ili uhapšena po osnovu kućnog pritvora.

10.3 Ako lice originalnim ugovorom o radu, dokaže visinu zarade, istom se isplaćuje naknada do bruto iznosa zarade.

10.4 Naknada takođe uključuje i troškove odbrane prema tarifi Advokatske komore, koji se dokazuju zapisnicima sa održanih ročišta i računima plaćenim preko žiro-računa.

10.5. Lica (kosovski državljani) na privremenom radu u inostranstvu, kao i strani državljani koji su neopravdano osuđeni ili uhapšeni, dužni su da dostave celokupnu dokumentaciju overenu u javnobeležničkoj službi.

Član 11.

Naknada za pakete i porodične posete

Na ime naknade za troškove članova porodice za posete neopravdano osuđenih ili uhapšenih lica, dostavu paketa i prevoza za članove porodice, isplaćuje se naknada od dvadeset pet (25) evra po poseti, odnosno u iznosu od pedeset (50) evra za dve (2) mesečne posete.

Član 12.

Naknada za nematerijalnu/moralnu štetu

12.1 Za nematerijalnu/moralnu štetu na ime preživljenih psihičkih/duševnih bolova, straha i srama, osuđenom ili uhapšenom licu po osnovu pritvora/kazne, isplaćuje se naknada u iznosu od šest (6) evra dnevno.

12.2 Za nematerijalnu/moralnu štetu na ime preživljenih psihičkih/duševnih bolova, straha i srama, osuđenom ili uhapšenom licu po osnovu kućnog pritvora, isplaćuje se naknada u iznosu od šest (6) evra dnevno.

Ocena prihvatljivosti zahteva

44. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovníkom.

45. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, kojima je utvrđeno:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

46. Sud se dalje poziva i na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, kojima je utvrđeno:

Član 47.
[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48.
[Tačnost podneska]

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

Član 49.
[Rokovi]

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...]

47. Što se tiče ispunjenja ovih zahteva, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda Rev. br. 138/21 od 14. aprila 2021. godine, da je isti naglasio prava i slobode za koja tvrdi da su mu potvrđena, da je iscrpeo sva pravna sredstva određena zakonom, te da je podneo zahtev u zakonom utvrđenom roku.
48. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani u pravilu 39. (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika. Pravilo 39 (2) Poslovnika propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući i uslov da zahtev nije očigledno neosnovan. Konkretno, pravilo 39 (2) predviđa:
- “Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.*
49. Gore navedeno pravilo, zasnovano kako na sudskoj praksi ESLJP-a, tako i sudskoj praksi Suda, omogućava poslednje navedenom da proglasi zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može da proglasi zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti smatra da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu 2. pravila 39. Poslovnika (vidi slučaj KI04/21, podnositeljka *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. maja 2021. godine, stav 26, vidi, takođe, slučaj KI175/20, podnosilac *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. aprila 2021. godine, stav 37).
50. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao *“očigledno neosnovan”* u celini ili samo u odnosu na

određeni navod koji zahtev može da sadrži. S tim u vezi, bilo bi tačnije kada bi se o istima govorilo kao o “očigledno neosnovanim navodima”. Poslednje pomenuti se na osnovu sudske prakse ESLJP-a mogu svrstati u četiri posebne grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi “četvrtog stepena”; (ii) navodi koje karakteriše “jasno ili očigledno odsustvo povrede”; (iii) “nepotkrepljeni ili neobrazloženi” navodi; i na kraju, (iv) “haotični ili nategnuti” navodi (vidi tačnije o konceptu neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao “očigledno neosnovan” i specifičnosti četiri gore navedene kategorije navoda kvalifikovanih kao “očigledno neosnovani”, slučaj KI04/21, gore citiran, stav 27, kao i slučaj KI175/20, gore citiran, stav 38).

51. U tom kontekstu, i u nastavku teksta, kako bi ocenio prihvatljivost zahteva, odnosno ocenio da li je u okolnostima ovog slučaja zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će pre svega podsetiti na suštinu slučaja sadržanog u ovom zahtevu i relevantne navode podnosioca zahteva, prilikom čije ocene će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojom je on, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači Ustavom zagarantovana osnovna prava i slobode (vidi slučaj KI04/21, gore citiran, stav 28).
52. U svetlu napred navedenog, Sud prvo podseća da suštinsko pitanje u konkretnom slučaju predstavlja činjenica da je podnosilac zahteva, u vremenskom periodu od 25. marta 2008. do 25. aprila 2008. godine, bio u pritvoru zbog sumnje da je izvršio krivično delo i protiv njega je podignuta i optužnica. Krivični postupak je trajao do 13. aprila 2012. godine, kada je Vrhovni sud potvrdio oslobađajuće presude nižestepenih sudova. Podnosilac zahteva navodi da je tokom tog perioda preživljavao duševne bolove koji su trajali četiri (4) godine. Podnosilac zahteva je vodio parnične postupke za naknadu štete pred redovnim sudovima, u kojima je prvotuzeni bio SSK. Podnosilac zahteva je, između ostalog, tražio da mu se na ime nematerijalne štete – za duševne bolove zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti isplati iznos od 800.000,00 evra. Osnovni sud je prvobitno dosudio podnosiocu zahteva iznos od 61.708,30€ za nematerijalnu štetu, dok je Apelacioni sud umanjio naknadu na iznos od 45.000 evra. Nakon podnošenja revizije, Vrhovni sud je konačno odlučio da se podnosiocu zahteva nadoknadi iznos od 3.600,00 evra. Sve tri sudske instance su se oslonile na član 200. ZOO-a.
53. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva osporava pred Sudom visinu naknade u njegovom slučaju, navodeći da presuda Vrhovnog suda nije dovoljno obrazložena, čime je prouzrokovana povreda ustavnog prava na pravično i nepristrasno suđenje.
54. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi da su osporenim presudom Vrhovnog suda povređena njegova prava zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] zbog toga što, kako u suštini navodi, (i) Vrhovni sud nije obrazložio svoju odluku; i zbog toga što je (ii) Vrhovni sud bio pod uticajem SSK-a jer ova institucija vrši nadzor nad pravosudnim sistemom i vrši imenovanja na svim nivoima redovnih sudova. Sud će u nastavku razmotriti pojedinačno navode podnosioca zahteva.

Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva da (i) Vrhovni sud nije obrazložio svoju odluku;

55. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku koje je zagarantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, Sud pre svega naglašava da on sada već ima konsolidovanu sudsku praksu. Ova praksa je izgrađena na osnovu sudske prakse ESLJP-a (uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete *Hadjianastassiou protiv Grčke*, presuda od 16. decembra 1992. godine; *Van de Hurk protiv Holandije*, presuda od 19. aprila 1994. godine; *Hiro Balani protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine; *Higgins i drugi protiv Francuske*, presuda od 19. februara 1998. godine; *Garcia Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine; *Hirvisaari protiv Finske*, presuda od 27. septembra 2001. godine; *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine; *Buzescu protiv Rumunije*, presuda od 24. maja 2005. godine; *Pronina protiv Ukrajine*, presuda od 18. jula 2006. godine; i *Tatishvili protiv Rusije*, presuda od 22. februara 2007. godine. Pored toga, osnovna načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku su razrađena i u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve KI22/16, podnosilac *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, presuda od 9. januara 2018. godine; KI143/16, podnosilac *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine; KI87/18, podnosilac zahteva *IF Skadiforsikring*, presuda od 27. februara 2019. godine, i KI24/17, podnosilac *Bedri Salihu*, presuda od 27. maja 2019. godine; KI35/18, podnosilac *Bayerische Versicherungsverband*, presuda od 11. decembra 2019. godine; kao i slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 135).
56. U principu, Sud naglašava da garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP, obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazloženja za svoje odluke (vidi predmet ESLJP-a *H. protiv Belgije*, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53; kao i slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, gore citiran, stav 139 i slučaj KI87/18, podnosilac *IF Skadiforsikring*, stav 44).
57. Sud takođe naglašava da zasnovano na njegovoj sudskoj praksi prilikom ocene principa koji se odnosi na pravilno sprovođenje pravde, odluke sudova moraju sadržavati obrazloženje na kojem se zasnivaju. Obim u kojem se primenjuje ova obaveza navođenja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti konkretnog slučaja. Suštinski argumenti podnosioca zahteva su ti na koje se mora odgovoriti, a navedeni razlozi moraju biti zasnovani na važećem zakonu (vidi, slično tome, predmete ESLJP-a *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29; *Hiro Balani protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27; i *Higgins i drugi protiv Francuske*, stav 42, vidi, takođe, slučaj Suda KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, gore citiran, stav 48; i slučaj KI87/18, *IF Skadeforsikring*, gore citiran, stav 48). Iako ne traži da se detaljno odgovori na svaki prigovor koji predoči podnosilac zahteva, ta obaveza ipak podrazumeva da stranke u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučujući za ishod sprovedenog postupka (vidi predmet

Moreira Ferreira protiv Portugalije, presuda od 5. jula 2011. godine, stav 84 i sve reference koje su upotrebljene u tom predmetu; kao i slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 137).

58. Sud skreće pažnju na to da se suština navoda podnosioca zahteva odnosi na pravo na pravično i nepristrasno suđenje i obrazloženu odluku. S tim u vezi, Sud podseća da je Osnovni sud na početku, presudom C. br. 3428/13, dosudio da se zbog nematerijalne štete – za duševne bolove pričinjene zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti isplati iznos od 61.708,30€, u suštini i obračunavajući i dosuđujući odgovarajuće novčane iznose po danima, na osnovu (i) medicinskog veštačenja o duševnim bolovima tokom boravka u pritvoru; (ii) ograničenja aktivnosti jer je podnosilac bio u obavezi da se javlja u policijsku stanicu; (iii) podizanja optužnice; (iv) duševne patnje tokom perioda 2009-2010. godine; (v) za period od 2011. godine pa do objavljivanja oslobađajuće presude, 7. jula 2011. godine; (vi) za period od objavljivanja oslobađajuće presude prvostepenog suda pa do 3. aprila 2012. godine, u kojoj je podnosilac oslobođene krivične odgovornosti. Radi procene naknade, Osnovni sud se oslonio na član 200. ZOO-a, navodeći da je iznos od 61.708,30 evra pravičan i da podnosilac zahteva ovim iznosom može nadoknaditi dobra koja su oštećena kao posledica duševnih patnji i osećanja koja je preživeo.
59. Apelacioni sud je u svojoj presudi Ac. br. 5426/17 odlučio da na ime naknade za duševne bolove pričinjene usled povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti, tuženi isplate podnosiocu zahteva iznos od 45.000 evro. U ovom smislu, Apelacioni sud je obrazložio:

“U pogledu preinačenog dela pobijane presude, Apelacioni sud je, vodeći računa po službenoj dužnosti o primeni materijalnog prava, preinačio presudu u smislu odredbe člana 195. stav 1. tačka (e) u vezi sa čl. 201 stav 1. tačka (d) ZPP-a, jer je utvrdio da nema bitne povrede odredaba parničnog postupka, činjenično stanje je utvrđeno pravično i potpuno za prvo tuženog, ali prema ovom činjeničnom stanju overen kod prvostepenog suda pogrešno je primenjeno materijalno pravo.

Za Apelacioni sud se ispostavilo da su žalbeni navodi prvo tuženog za pogrešnu primenu materijalnog prava na iznos dosuđen za tužioca osnovani. Prvostepeni sud je pogrešno primenio odredbu člana 200. ZOO-a, kada je u ime nematerijalne štete donosio presudu zbog duševnog bola prouzrokovanog protivpravnim lišenjem slobode, i krivični postupak protiv njega, s obzirom da je iznos odobren po ovom osnovu visok i nije u skladu sa društvenim ciljevima i ciljevima za naknadu štete, pa je s tim u vezi drugostepeni sud prvo delimično usvojio žalbu tuženog, preinačio osporenu presudu u svom prvom delu (u delu koji se odnosi na dosuđenu nematerijalnu štetu) i presuđena je kao u tački I izreke ove presude, ocenjujući da je iznos koji je prvostepeni sud odobrio na ime materijalne štete na duševnoj boli koja je nastala kao rezultat povrede autoriteta, časti, slobode i prava ličnosti tužioca, nije zasnovana na važećim kriterijumima za ocenjivanje, niti na sudskoj praksi koju su utvrdili sudovi Kosova za ove oblike naknade štete niti u prirodi i vrsti oštećenog dobra.

Apelacioni sud nalazi da je iznos dosuđen kao u I izreci ove presude adekvatan kriterijumima i nameni postavljenim u članu 200. ZPP-a u vezi sa članom 323. ZPP-a, da ovaj iznos predstavlja adekvatno zadovoljenje što oštećeni (u ovom slučaju tužioc) lakše snosi pretrpljenu nematerijalnu štetu, iako se ovi oblici štete ne mogu proceniti niti nadoknaditi novcem. Stav 2 člana 200 ZOO-a predviđa da će „Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom”. Dakle, iz tumačenja ove zakonske odredbe proizilazi da naknada treba da bude odgovarajuća prirodi pretrpljene duševne boli, tako da naknada predstavlja olakšanje u prevazilaženju posledica štete koju je u ovom slučaju tužilac pretrpeo kao rezultat nezakonitog lišavanja od strane pravosudnih institucija Republike Kosovo, u isto vreme treba da budu realni i da predstavljaju što je moguće više pravo zadovoljstvo, prilagođavanjem društvenim ciljevima radi naknade štete. Traženi iznos izvan odobrenog iznosa iz tačke I ove presude, zbog gore navedenih osnova, drugostepeni sud odbija kao neosnovan, jer je utvrdio da ne odgovara činjeničnom stanju utvrđenom u ovom postupku, niti sa prirodom i stepenom lišenog dobra tužioca usled nezakonitog lišavanja slobode. Iz tog razloga je odlučeno kao u tački I ove presude.

Prilikom odlučivanja o visini naknade, sud je uzeo u obzir okolnosti koje su uticale na stepen prava povređenih usled krivičnog postupka, kao što su dužina pritvora, priroda dela za koje se tereti, starost oštećenog, njegova profesija i porodične i društvene okolnosti.

Apelacioni sud je odlučio kao u tački I izreke ove presude, ocenivši kao pravičnu i pravilnu odluku prvostepenog suda u njegovom odbačenom delu jer je odbijeni deo tužbenog zahteva za nematerijalnu štetu pravičan zaključak. Apelacioni sud je takođe ocenio da je tužbeni zahtev bio veoma visok i da nije u skladu sa prirodom štete koja je učinjena tužiocu, kao i da nije u skladu sa namerom naknade nematerijalne štete”.

60. U tom smislu, Sud primećuje da je Apelacioni sud, iako je takođe primenio član 200. ZOO-a, dosudio podnosiocu zahteva iznos od 45.000 evra, obrazlažući (i) da je iznos koji je odobrio prvostepeni sud visok i da ne odgovara društvenim ciljevima i svrhama naknade štete; (ii) da iznos od 45.000 evra koji je dosudio sam taj sud odgovara kriterijumima i ciljevima utvrđenim u članu 200. ZOO-a u vezi sa članom 323. ZPP-a, da ovaj iznos predstavlja adekvatnu satisfakciju da podnosilac zahteva lakše prebrodi pretrpljenu nematerijalnu štetu, iako se ovi vidovi štete ne mogu ceniti niti nadoknađivati u novcu; (iii) da je prilikom odlučivanja o vrednosti naknade uzeo u obzir okolnosti koje su uticale na onaj stepen povređenih prava kao posledica krivičnog postupka, kao što su: a) vremensko trajanje boravka u pritvoru, b) priroda dela za koje je optužen; c) starosno doba oštećenog, d) zanimanje i e) porodične i društvene prilike.
61. Sud dalje primećuje da je Vrhovni sud u svojoj presudi Rev. br. 138/2021 od 14. aprila 2021. godine, odlučio da podnosiocu zahteva dosudi naknadu za nematerijalnu štetu zbog duševnih bolova pretrpljenih usled povrede ugleda,

časti, slobode i prava ličnosti, tako što će mu SSK isplatiti iznos od 3.600,00€. Vrhovni sud je obrazložio sledeće:

“U vezi sa preinačenim delom osporenih presuda u pogledu nematerijalne štete koju su tužioci u ime duševnog bola naneli zbog povrede autoriteta, časti, slobode i prava ličnosti, Vrhovni sud je vodio računa po službenoj dužnosti i prema navodima revizije za primenu materijalnog prava, preinačio presude u smislu odredbe člana 224. stav 1. ZPP-a, jer je utvrdio da nema bitne povrede odredaba parničnog postupka, činjenično stanje je pravilno i potpuno utvrđeno, ali je prema ovom činjeničnom stanju koje je utvrdio prvostepeni sud pogrešno primenjeno materijalno pravo.

Činjenično stanje za nematerijalnu štetu zbog povrede autoriteta, časti, slobode i prava ličnosti, za koje je odlučeno kao u tački I (jedan) izreke ove presude, utvrđeno je na pravičan i potpun način, jer je prvostepeni sud sa medicinskim veštačenjem koje je radio psihijatar utvrdio da je tužilac usled hapšenja i pritvora i trajanja procesa u krivičnom postupku protiv njega, do presude i proglašenja nevinosti, pretrpeo je duševne bolove, čiji je bol tokom perioda pritvora bio posebno jak tokom 30 dana, počevši od trenutka medijskog hapšenja izlažući se javnom mnjenju, sa vestima koje detaljno opisuju stavljanje lisica čija je omalovažavajuća situacija uticala na ozbiljno oštećenje imidža i njegovog integriteta i uzimajući u obzir da je javna ličnost. Ovaj trenutak je negativno uticao na njega, izgubivši imidž i poštovanje prema svim ljudima koje poznaje. Ova situacija je takođe uticala na njegovu porodicu, decu i suprugu u odnosu na ljude koje su poznavali u školi, prijatelje. Nakon puštanja iz pritvora, nastavili su duševni bol, doživljavanje noćnih mora, nesanica, reaktivno emocionalno stanje kao rezultat narušene ravnoteže i psihičke dinamike. Zatim je bio pod stalnim stresom zbog napretka tužbe protiv njega, nesiguran u svoju budućnost, u svoju decu, period kada se osećao stigmatizovanim od društva koje je pobešlo i izbegne kada se sastajete sa njima, ocenjujući ovo zaključkom činjeničnog stanja od strane prvostepenog suda, Vrhovni sud nalazi da dosuđeni iznos nije bio u skladu sa svrhom za koju služi naknadu, pa je odlučeno da se za ovaj zahtev presude preinače.

U konkretnom slučaju u kontekstu odredbe iz stava 1. člana 200. ZOO-a, tužilac ima pravo na naknadu za duševni bol zbog povrede časti ili slobode, i formulacija kao u tužbenom zahtevu tužioca za ovaj oblik štete sama po sebi predstavlja zahtev za obe ove kategorije koje je zakon prepoznao kao osnovu za naknadu nematerijalne štete, iako su predstavljene kao jedno novčano potraživanje, pa je ovaj sud uzeo u obzir ovu okolnost prilikom utvrđivanja iznosa nematerijalne štete, ocenjujući da je povređeno pravo tužioca na slobodu, a takođe i zbog vođenja krivičnog postupka koji je okončan oslobađajućom presudom, povređena mu je čast, u smislu ove odredbe. Iako formulacija kao u tužbi "o duševnom bolu uzrokovanom kršenjem autoriteta i prava ličnosti", zakon ih ne prepoznaje kao posebne kategorije naknade štete, ali iste spadaju u dve gore navedene kategorije za koje zakon priznaje pravo na naknadu nematerijalne štete za duševne bolove zbog povrede časti ili slobode, uzimajući u obzir da za ova potraživanja nije postojalo posebno novčano potraživanje, sud ih je ocenio kao nepostojeće, i smatrao da spadaju u okvir dva zahteva za koja je

tužiocu priznato pravo na naknadu nematerijalne štete za duševne bolove zbog povrede časti ili slobode.

Da postoji zahtev, on bi mogao odvojeno da sudi o zahtevu za povredu časti i takođe odvojeno o zahtevu za povredu slobode, ali nikako ne može da stane kao zaseban zahtev za duševni bol, a da se ne odnosi na bilo koju okolnost koju izaziva duševna bol koja se takođe mora definisati ili sadržaj zakonske odredbe koja predviđa zaštitu subjektivnog prava.

U ovom slučaju, Vrhovni sud smatra da za svaki zahtev koji se odnosi na nematerijalnu štetu sud mora uzeti u obzir značaj povrede dobra i svrhu kojoj ova naknada služi, vodeći računa da naknada bude u skladu sa ciljevima koji su namenjeni nadoknadom nematerijalne štete i to je satisfakcija za oštećenog.

Na osnovu toga, uzimajući u obzir prirodu iskustava, duševne boli nanesene tužiocu, sud posebno ocenjuje okolnosti da je priroda krivičnog dela za koje je tužilac optužen bila ozbiljna zloupotreba službene dužnosti i ovlašćenja, i shodno tome, duševni bol zbog optužbe bio je veliki, što je veštak stručno utvrdio, uzimajući u obzir i dužinu pritvora od 30 dana, položaj koji je imao u društvu pre hapšenja, medijsko izveštavanje o njegovom hapšenju, kao i dobra sudska praksa utvrđena za ovaj oblik nematerijalne štete, odlučila je da naknada bude u iznosu od 3.600,00 evra, procenjujući da će sa ovim iznosom tužilac imati satisfakciju za iskustva stečena kao rezultat lišavanja slobode i razvijene procedure.

Za odbijeni deo tužbenog zahteva za ovaj oblik nematerijalne štete zbog povrede autoriteta, časti, slobode i prava ličnosti, Vrhovni sud nalazi da dosuđeni iznos nije u skladu sa nastalim posledicama a u čiju svrhu služi naknada”.

62. Dalje, pozivajući se na praksu ESLJP-a, Vrhovni sud je istakao:

“Vrhovni sud je prilikom odlučivanja o visini naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i slobode, odlučujući da odobri i odbije zahtev kao u izreci ove presude, uzeo u obzir praksu koju je uspostavio Evropski sud za ljudska prava, sa sedištem u Strazburu, koji je u svojoj praksi odlučivanja o povredama člana 5. Konvencije o zaštiti ljudskih prava (Vrhovni sud se poziva na predmete: Shiksaitov protiv Slovačke; Affaire E.K. protiv Grčke; Teymurazyanyan protiv Armenije), koji se odnosi na povrede odredaba ovog člana, odredio iznose bliske onima za koje je presuđeno kako je na snazi klauzule ove presude.

Evropski sud za ljudska prava, sa sedištem u Strazburu, odlučujući o ovim predmetima u vezi sa članom 5. Konvencije o zaštiti ljudskih prava, razmatrao je povredu prava navedenih u ovom članu, a to je pravo na slobodu i sigurnost, obim kršenih prava i duševni bol koji su uzrokovani tim kršenjima određenim subjektima, te da dosuđeni iznosi u ovim predmetima nisu veliki iznosi, jer je svrha Evropskog suda za ljudska prava bila zadovoljstvo oštećenih u slučaju dosuđivanja iznosa za nematerijalnu štetu, a ni na koji način njihovog obogaćivanja.

Stoga, uzimajući u obzir praksu ovog suda i činjenicu da je tužbeni zahtev podnosioca zahteva osnova za naknadu štete prema članu 5.5 Konvencije o zaštiti ljudskih prava, i uzimajući u obzir sve okolnosti ovog predmeta, da se bavimo oslobađajućom presudom, kojom je tužilac sada oslobođen za krivično delo Zloupotreba službenog položaja i ovlašćenja za koje se tereti, za koje je pravda zadovoljena, a tužilac nikada nije oglašen krivim za delo koje se tereti, ali i uzimajući u obzir činjenicu da je tužilac u istražnom pritvoru od 30 dana, vreme kada je tužilac lišen prava na slobodu kršenjem člana 5. Konvencije, i krivični postupak protiv njega trajali su od 25.03.2008. godine, kada je uhapšen, pa do okončanja ovog postupka pravnosnažnom presudom od 03.04. 2012.godine, budući da se radi o relativno dugom periodu, u kom periodu je povredom časti tužioca, pa je iz ovih razloga prirodno da je iskusio duševni bol, koje činjenice su uzete u obzir prilikom procene iznosa od 3600, 00 evra, što je mnogo više od iznosa koji se procenjuje prema praksi utvrđenoj od Evropskog suda za ljudska prava.

S obzirom na gore navedene razloge, bilo koji zahtev tužioca u pogledu visine štete je neosnovan”.

63. Sud primećuje da je Vrhovni sud pri određivanju visine iznosa u vezi sa naknadom za duševne bolove smatrao da iznos koji je utvrđen presudom Apelacionog suda nije u skladu sa ciljem kojem služi naknada, pa je stoga odlučio da je iznos od 3.600 evra bio satisfakcija za pretrpljene doživljaje kao rezultat lišavanja slobode i sprovedenih postupaka. Vrhovni sud je konkretnije odlučio da naknada bude u visini od 3.600,00 evra, ocenjujući da će ovim iznosom podnosilac zahteva imati satisfakciju za doživljaje pretrpljene kao rezultat lišavanja slobode i sprovedenih postupaka i taj iznos zasnovao na: (i) prirodi doživljaja, i (ii) bolovima u psihičkom aspektu pričinjenim podnosiocu zahteva, i (iii) posebno ceneći okolnosti da je priroda krivičnog dela za koje je bio optužen podnosilac zahteva bila teška jer se radilo o delu zloupotrebe službenog položaja i ovlašćenja i da su samim tim, prema Vrhovnom sudu, duševni bolovi zbog optužbe bili jaki, kako je i veštak konstatovao veštačenjem; (iv) uzimajući u obzir vremensko trajanje boravka u pritvoru od 30 dana; (v) položaj koji je imao u društvu pre hapšenja; (vi) medijski odjek koji je imalo njegovo hapšenje; kao i (vii) sudsku praksu ustanovljenu za ovaj vid nematerijalne štete. Vrhovni sud je pozivajući se na tri predmeta ESLJP-a, smatrao da su i u tim predmetima dosuđeni približni iznosi. S tim u vezi, Vrhovni sud je obrazložio da je ESLJP, pri odlučivanju o tim predmetima, odnosno članu 5. EKLJP, uzeo u obzir povredu prava utvrđenih tim članom, a to je pravo na slobodu i sigurnost, zatim obim povređenih prava i duševnih bolova koji su određenim subjektima pričinjeni kao posledica tih povreda i da iznosi koji su dosuđeni u tim predmetima nisu veliki iznosi jer je cilj ESLJP-a prilikom dosuđivanja iznosa za nematerijalnu štetu bila satisfakcija oštećenih, a ni na koji način njihovo obogaćivanje.
64. S tim u vezi, Sud primećuje da se Vrhovni sud pozvao na činjenicu da se, kao prvo, radi o oslobađajućoj presudi kojom je podnosilac zahteva oslobođen krivične odgovornosti za krivično delo zloupotrebe položaja i ovlašćenja za koje je optužen, čime je pravda zadovoljena i da podnosilac zahteva nikada nije

- oglašen krivim za delo za koje je optužen. Kao drugo, uzeo je u obzir činjenicu da je podnosilac zahteva boravio u pritvoru 30 dana, tokom kog vremena je tužiocu povređeno pravo na slobodu u suprotnosti sa članom 5. EKLJP. Kao treće, Vrhovni sud je smatrao da je krivični postupak protiv podnosioca trajao od 25. marta 2008. godine kada je uhapšen pa do 3. aprila 2012. godine kada je ovaj postupak okončan pravosnažnom presudom, te da je tokom tog periodu povređena čast tužioca i iz tih razloga je prirodno da je pretrpeo duševne bolove, i te činjenice su uzete u obzir prilikom dosuđivanja iznosa od 3600,00 evra.
65. Sud podseća da se u slučajevima kada trećestepeni sud, kao što je u slučaju podnosioca zahteva Vrhovni sud, koji potvrđuje odluke koje su doneli niži sudovi – njegova obaveza da obrazloži donetu odluku razlikuje od slučajeva u kojima sud preinačuje donete odluke nižih sudova (vidi, slično tome, slučajeve Suda KI194/18, podnosilac *Kadri Muriqi i Zenun Muriqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. februara 2020. godine, stav 106; i KI122/19, podnosilac *F.M.*, rešenje o neprihvatljivosti od 9. jula 2020. godine, stav 100). U konkretnom slučaju, Vrhovni sud nije preinačio ni odluku Apelacionog suda, niti onu Osnovnog suda, u pogledu primenljivosti relevantnih odredbi, a to je kako se ispostavlja u konkretnom slučaju član 200. ZOO-a, već je isti podnosiocu zahteva, za nematerijalnu štetu, odnosno duševne bolove, dosudio iznos koji je mnogo niži od onog koji su dosudili nižestepeni sudovi.
66. Sud će u tom smislu iskoristiti praksu ESLJP-a, kako bi ocenio da li je obrazloženje o naknadi koju je dosudio Vrhovni sud, bilo u saglasnosti sa standardima ESLJP-a. Poslednje pomenuti, na osnovu člana 5. EKLJP, a konkretnije njenog stava 5, razmatra aspekte obeštećenja lica koja su bila pritvorena bez razloga.
67. ESLJP je utvrdio da u slučajevima u kojima domaći zakon predviđa pravo na naknadu za lica koja su oslobođena optužbe, a koja su lišena slobode, takvo automatsko pravo ne znači nužno da se za pritvor o kome je reč treba smatrati da je u suprotnosti sa odredbama člana 5. Međutim, stav 5. člana 5. se primenjuje ako je nacionalni sudovi okarakterišu da je privođenje/pritvor "nezakonito" u smislu domaćeg zakona (vidi *mutatis mutandis* predmet ESLJP-a *Norik Poghosyan protiv Jermenije*, stavovi 34-36).
68. Sud primećuje da podstav 1.1 stava 1. člana 529. (Lica koja imaju pravo na nadoknadu zbog neosnovanog lišavanja slobode) ZKPRK-a utvrđuje da pravo na naknadu štete pripada i licu koje je bilo u sudskom pritvoru, a protiv njega nije pokrenut krivični postupak ili je postupak obustavljen pravosnažnim rešenjem ili je pravosnažnom presudom oslobođen optužbom ili je optužba odbijena. Ovo je situacija i sa okolnostima konkretnog slučaja, u kojem je podnosilac zahteva bio lišen slobode u periodu od jednog (1) meseca, odnosno od 25. marta 2008. do 25. aprila 2008. godine, dok je pravosnažnu oslobađajuću presudu Vrhovni sud doneo 3. aprila 2012. godine.
69. Dalje, što se tiče nezakonitosti povrede slobode podnosioca zahteva, u kontekstu njegovog podnošenja zahteva za naknadu, Vrhovni sud je u svojoj presudi izjavio "ovaj sud je uzeo u obzir ovu okolnost prilikom utvrđivanja iznosa nematerijalne štete, ocenjujući da je povređeno pravo tužioca na

slobodu, a takođe i zbog vođenja krivičnog postupka koji je okončan oslobađajućom presudom". Dalje, oslanjajući se na praksu ESLJP-a, Vrhovni sud je utvrdio: "*uzimajući u obzir praksu ovog suda i činjenicu da je tužbeni zahtev podnosioca zahteva osnova za naknadu štete prema članu 5.5 Konvencije o zaštiti ljudskih prava, i uzimajući u obzir sve okolnosti ovog predmeta, da se bavimo oslobađajućom presudom, kojom je tužilac sada oslobođen za krivično delo zloupotreba službenog položaja i ovlašćenja za koje se tereti, za koje je pravda zadovoljena, a tužilac nikada nije oglašen krivim za delo za koje se tereti, ali i uzimajući u obzir činjenicu da je tužilac u istražnom pritvoru od 30 dana, vreme kada je tužilac lišen prava na slobodu kršenjem člana 5. Konvencije*". Na osnovu ovih zaključaka Vrhovnog suda, Sud smatra da je stav 5. člana 5. primenljiv u okolnostima konkretnog slučaja.

70. U tom smislu, Sud podseća na predmet *Teymurazyan protiv Armenije*, koji je citirao i sam Vrhovni sud, a u kojem je naglasio da se stav 5. člana 5. EKLJP primenjuje onda kada se može primeniti na odštetu u vezi sa lišenjem slobode koje je izvršeno u suprotnosti sa stavovima 1, 2, 3, 4. člana 5. EKLJP. Pravo na odštetu koje je utvrđeno u stavu 5. pretpostavlja da je utvrđena povreda jednog od ostalih stavova, bilo od strane domaćeg organa ili od strane Suda. Pored toga, stav 5. člana 5. ne bi trebalo da se tumači tako da pruža pravo na odštetu čisto novčane prirode, već takođe mora da pruži takvo pravo i za bilo kakvo trpljenje, teskobu i frustracije koje lice može pretrpeti kao posledica povrede drugih odredaba člana 5. EKLJP (vidi predmet ESLJP-a *Teymurazyan protiv Armenije*, presuda od 15. marta 2018. godine, stav 76, i reference upotrebljene u ovoj presudi).
71. U konkretnom slučaju, podnosiocu zahteva je nadoknađena i nematerijalna šteta kao posledica duševnih bolova. Shodno tome, glavno pitanje i glavni navod ostaje iznos naknade sa kojim se podnosilac zahteva nije složio.
72. U tom smislu, Sud podseća da ESLJP utvrđuje da stav 5. člana 5. EKLJP ne osigurava pravo podnosiocu na određeni iznos odštete (vidi predmet ESLJP-a *Şahin Çağdaş protiv Turske*, presuda od 11. aprila 2006. godine, stav 34). Međutim, sigurno da naknada koja je potpuno nesrazmerna ozbiljnosti povrede ne bi bila u skladu sa zahtevima stava 5. člana 5. EKLJP jer bi time pravo zagarantovano tom odredbom postalo teoretsko i iluzorno (vidi predmet ESLJP-a *Vasilevskiy i Bogdanov protiv Rusije*, presuda od 10. jula 2018. godine, stav 22). Dodeljeni iznos ne može biti znatno niži od onog koji ESLJP dodeljuje u sličnim predmetima (vidi predmet ESLJP-a *Ganea protiv Moldavije*, presuda od 17. maja 2011. godine, stav 30).
73. Da bi dalje ocenio da li je naknada koju je dosudio Vrhovni sud bila u saglasnosti sa standardima ESLJP-a, Sud podseća da se Vrhovni sud pozvao na tri predmeta ESLJP-a, odnosno predmete *Shiksaitov protiv Slovačke*; *Affaire E.K protiv Grčke*; *Teymurazyan protiv Armenije* i ocenio da su i u tim predmetima, odnosno slučajevima, dosuđeni približni iznosi. Vrhovni sud je obrazložio da je ESLJP, pri odlučivanju o tim predmetima, odnosno članu 5. EKLJP, uzeo u obzir povredu prava utvrđenih tim članom, a to je pravo na slobodu i sigurnost, zatim obim povređenih prava i duševnih bolova koji su prouzrokovani

određenim subjektima kao posledica ovih povreda i da iznosi koji su dosuđeni u tim predmetima nisu veliki iznosi jer je cilj prema ESLJP-u, prilikom dosuđivanja iznosa za nematerijalnu štetu, bila satisfakcija oštećenih, a ni na koji način njihovo obogaćivanje.

74. Na primer, u predmetu *Shiksaitov protiv Slovačke*, g. Shiksaitov je držan u pritvoru u periodu od 1 godine 9 meseci i 15 dana. Na ime nematerijalne štete, ESLJP mu je dosudio 8.500,00 evra (vidi predmet ESLJP-a *Shiksaitov protiv Slovačke*, presuda od 10. decembra 2020. godine).
75. Sud, na osnovu prethodno izloženih opštih načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku, podseća da su redovni sudovi pri ispitivanju navoda dotičnih podnosilaca dužni da daju odgovor, između ostalog, na one navode koji su suštinski ili odlučujući za okolnosti određenog slučaja. U okolnostima konkretnog slučaja, Sud smatra da je Vrhovni sud odgovorio na navode podnosioca zahteva koji se odnose na presude Osnovnog i Apelacionog suda, kojima je utvrđena visina naknade nematerijalne štete usled duševnih bolova. Vrhovni sud je objasnio podnosiocu zahteva da naknada u visini od 3.600,00 evra predstavlja satisfakciju za doživljaje koje je podnosilac zahteva pretrpeo kao rezultat lišavanja slobode i sprovedenih postupaka. Vrhovni sud je ovaj nadoknađeni iznos zasnovao, između ostalog, na okolnostima slučaja podnosioca zahteva, praksi ESLJP-a, sudskoj praksi Vrhovnog suda, te ocenio da za odbijeni deo tužbenog zahteva za ovaj vid nematerijalne štete zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti, ocenjuje da dosuđeni iznos nije u saglasnosti sa posledicama koje su nastupile i ciljem kojem naknada služi.
76. Na kraju, Sud zaključuje da su navodi podnosioca zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP zbog toga što Vrhovni sud nije obrazložio svoju odluku su (i) zahtevi koji se kvalifikuju kao zahtevi „četvrtog stepena“; i kao takvi, ovi navodi podnosioca su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kako je navedeno u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.
77. **Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva da (ii) Vrhovni sud bio pod uticajem SSK-a jer ova institucija vrši nadzor nad pravosudnim sistemom i vrši imenovanja na svim nivoima redovnih sudova** Sud takođe podseća da podnosilac zahteva ima i navod koji se odnosi na SSK, napominjući da podnosilac smatra da dosuđena naknada za nematerijalnu štetu za duševne bolove zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti u iznosu od 3.600,00€ predstavlja rezultat nepravičnog suđenja, zbog toga što, prema podnosiocu zahteva, SSK kao tužena strana vrši nadzor nad pravosudnim sistemom i vrši imenovanja na svim nivoima redovnih sudova, pa samim tim, *“ovaj postojeći odnos između sudova kao i Sudskog saveta Kosova stavio je tužilačku stranku u neravnopravan položaj i kao posledica, rezultiralo je nepravično suđenje iz svih instancijalnih sudova”*.
78. Međutim, Sud iz spisa predmeta primećuje da ovaj navod podnosilac zahteva iznosi po prvi put pred Sudom i da se isti zbog načela supsidijarnosti, usled neiscrpljivanja u suštinskom smislu ovog navoda ne može razmatrati od strane Suda (vidi, u vezi sa neiscrpljivanjem u suštinskom smislu, slučaj KI107/21,

podnosilac *Ramiz Hoti*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. oktobra 2021. godine, stavovi 56-65). Sud ima u vidu da je podnosilac zahteva izneo ovaj navod pred Institucijom ombudsmana, međutim Sud ne uzima isti u obzir jer ne predstavlja delotvorno pravno sredstvo koje se mora iscrpeti.

79. U takvom smislu, kada se navodi podnosioca zahteva, formalno niti suštinski/sadržajno, nisu izneli pred redovnim sudovima, Sud se poziva na svoju sudsku praksu i sudsku praksu ESLJP-a, u pogledu uslova za iscrpljivanje pravnih sredstava u suštinskom smislu, i podseća da u takvim okolnostima Sud ne može razmotriti takve navode, jer nisu iscrpljena pravna sredstva u suštinskom smislu. Na osnovu iste sudske prakse, Sud je odbio da razmotri relevantne navode, jer oni nikada nisu izneti redovnim sudovima, između ostalog, i u slučajevima Suda: KI119/17, podnosilac zahteva: *Gentian Rexhepi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja. 2019. godine, stav 71; KI154/17 i KI05/18, podnosioci zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću „BARBAS“*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. jula 2019. godine, stav 92; KI155/18, podnosilac zahteva: *Benson Buza*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. septembra 2019. godine, stav 50; KI163/18, podnosilac zahteva: *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti od 24. juna 2020. godine, stav 59, i KI239/19, podnosilac zahteva: *Hakif Veliu*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. februara 2021. godine, stav 149).
80. Sud ponovo ističe da iscrpljivanje pravnih sredstava uključuje u sebi dva elementa: (i) iscrpljivanje u formalnom-proceduralnom smislu, što podrazumeva mogućnost korišćenja pravnog sredstva protiv akta javnog organa u višem stepenu sa punom nadležnošću, i (ii) iscrpljivanje sredstva u sustinskom smislu, što podrazumeva prijavljivanje ustavnih povreda u "suštini" pred redovnim sudovima, tako da oni mogu sprečiti i ispraviti povrede ljudska prava zaštićena Ustavom i EKLJP-om. Sud smatra iscrpljena pravna sredstva samo kada su ih podnosioci zahteva, u skladu sa važećim zakonima, koristili u oba smisla (vidi, takođe, slučajeve Suda: KI71/18, podnosilac zahteva: *Kamer Borovci, Mustafë Borovci i Avdulla Bajra*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. novembra 2018. godine, stav 57; slučaj KI119/17, podnosilac zahteva: *Gentian Rexhepi* gore citiran, stav 73; slučaj KI154/17 i KI05/18, podnosilac zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva Društvo sa ograničenom odgovornošću „BARBAS“*, gore citiran, stav 94; slučaj KI163/18, podnosilac zahteva: *Kujtim Lleshi*, gore citiran, stav 61; i slučaj KI239/19, podnosilac zahteva: *Hakif Veliu*, gore citiran, stav 150).
81. Takav stav je u potpunom skladu sa sudskom praksom ESLJP-a, na osnovu koje, ukoliko postoji pravno sredstvo koje redovnim sudovima, barem u suštini, omogućava da odluče o argumentu o povredi određenog prava, tada treba iskoristiti to pravno sredstvo. Ako žalba koja je podneta sudu nije izneta, eksplicitno ili u suštini pred redovnim sudovima, kada je mogla biti izneta prilikom korišćenja određenog pravnog sredstva koje je bilo dostupno podnosiocu zahteva, tada je redovnim sudovima uskraćena mogućnost da odluče o pitanju, kao mogućnost koju pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava nastoji da pruži (vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a: *Jane Nicklinson protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Paul Lamb protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citiran, stav 90 i tu navedene reference, i vidi, takođe, slučaj Suda KI119/17, gore

citiran, stav 72; slučaj KI154/17 i KI05/18, podnosilac zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću „BARBAS“*, gore citiran, stav 93; slučaj KI155/18, podnosilac zahteva: *Benson Buza*, gore citiran, stav 49; slučaj KI163/18, podnosilac zahteva: *Kujtim Lleshi*, gore citiran, stav 60).

82. Imajući u vidu ova načela i u okolnostima u kojima, prema spisima predmeta, proizilazi da su ove konkretne tvrdnje podnosioca zahteva pokrenute po prvi put pred Sudom, on zaključuje da podnosilac zahteva nije pružio mogućnost Apelacionom sudu i Vrhovnom sudu da odluče o ovim tvrdnjama i samim tim spreče navodne povrede koje podnosilac zahteva pokreće direktno pred ovim Sudom, pre nego što je iscrpeo pravna sredstva u njihovom suštinskom smislu (vidi, između ostalog, slučajeve Suda: KI118/15, podnosilac zahteva: *Dragiša Stojković*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. aprila 2016. godine, stavovi 30-39; slučaj KI119/17, gore citiran, stav 74; slučaj KI154/17 i KI05/18, gore citiran, stav 95; i slučaj KI163/18, gore citiran, stav 62).
83. Shodno tome, Sud utvrđuje da se ovaj navod mora odbiti kao neprihvatljiv, zato što nisu iscrpljena sva pravna sredstva u suštinskom smislu, kao se zahteva stavom 7, člana 113. Ustava, stavom 2, člana 47. Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 39 Poslovnika.

Zaključak

84. Stoga, Sud zaključuje da se navodi podnosioca zahteva o povredi prava zagarantovanih članovima 31, Ustava trebaju proglasiti neprihvatljivim u celosti u skladu sa stavom 2, člana 47. Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 39 kao i stavom (2) pravila 39. Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

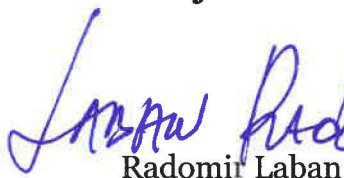
Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20, 47. i 48. Zakona i i tačkom (b) stava (1) pravila 39 i stavom (2) pravila 39.) i 59 (2) Poslovnika, na sednici održanoj dana 02. februara 2022. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu.

Sudija izvestilac

Predsednica Ustavnog suda

Radomir Laban

Gresa Caka-Nimani